

A tehetség, a kiválasztottság és az ezzel járó terhek tudata teszi különlegessé Maczkó Máriát. Nap mint nap természetes számára mások lelkének mentése, a földi sebek gyógyítása, a magyarság életében betöltött küldetés vállalása. Nem hisz a véletlenben, Istenben hisz és őbenne bízik. És énekel. Nekünk.

Nagy Gáspár szavaival: „...S Mária énekel – Máriához. / Föjlajánlja énekét. / A legmértőbbnek, akinek abszolút hallása van a könnyörgés, a méltó dicséret / elfogadására és meghallására. / Aki közvetít. Aki hangjával hidat épít. / Aki énekel, az imádja a Fennvalót. / Legyen ez csodálatos népdal, vagy egyházi népének. A torok kalickájából / kiröpül a fényes csoda.”

„Aki hangjával hidat épít”

Beszélgetés Maczkó Mária Emerton- és Magyar Örökség-díjas énekművésszel

– Számos díjjal ismerték el munkáját, ezek mennyire fontosak?
 – Azt gondolom, ilyenkor a drága szülőföldemet tüntetik ki, s velük azokat az embereket – a „Népművészet Mestereit” –, akik életükben nem tapasztalhatták meg a megbecsülés ezen formáját. E díjak által elismerik egyúttal a bennem élő hűséget otthonomhoz, múltunkhoz, édesapámhoz, édesanyámhoz, történelmünkhöz, anyanyelvünkhöz és önmagamhoz.

Az adott pillanatokban ezek nagy örömmel töltik el a lelkem. Megállásra kényszerítenek, hálaadásra figyelmeztetnek, s elgondolkodtatnak, még több és igényesebb munkára sarkallnak. Boldog vagyok, ha már e földi létemben értékeli azokat a kincseket, melyeket örököltem, azokat, melyeket megtalálhattam és összegyűjthettem, de mindezekkel arra törekszem, hogy odafent majd a Jóisten kitüntetését nyerhessem el.

Mindennél fontosabb számomra a szeretet. Jézus a szeretet. A szeretet a bennünket körülvevő gazdagság. Arra vár, hogy éljünk vele! Benne! Azt kívánom mindenkinek, hogy a feltámadó jézusi energia adjon erőt és kegyelmet mindahhoz, ami a közel és távoli jövőben előttünk áll. Krisztus nekünk a holnap reménységét adja!

– *A zenei öröksége, lelki öröksége miből táplálkozik?*

– Egy földön túli erőből. Az Úr az én fényességem, az ő világossága mutat utat nekem. Isten akaratából meghívott apostol vagyok, mert Isten azt adja nekünk, ami a legjobb. Benne és általa szeretnék megdicsőülni, világosságává válni, hogy üdvössége eljuthasson az emberekhez. Többször megtapasztaltam, hogy az olyan ének, amely kapcsolatot tart Istennel, amelynek igazából ő a forrása, gyógyítja a lelkeket, kiűzve a sivárságot és az igénytelenség démonát. Egyszer a Jóistentől kaptam egy hatalmas ajándékcsomagot, melyből mindennap szeretetet kell osztogatnom. Minden uta-

mon Isten vezérel, és a Mindenható ereje támogat. Fohászokodom hozzá összhangért, egészségért, békéért, igazságért és erőt, energiát adó isteni öröméért. Arra kérem Öt, ébressze fel szívemben a Napot, hogy az árnyékok eltűnjenek, hogy felvirágozzon minden, amibe belekezek, hogy általam mások szívében is felvirágozzon a jóság és a szeretet. Megköszönöm földi léteimet, és kérem, hogy megbántóimnak szívből meg tudjak bocsájtani, hogy gyakor én is elnyerhessem atyám bocsánatát.

– *Mi tesz, tehet különbséget éneklés és éneklés között, mennyire hivatás ez?*

– Minden komoly dolog felé csak alázattal lehet fordulni. Mindenki úgy énekel, ahogy gondolja, hogy az a lehető legjobb legyen. Nem elég, ha valakinek szép hangja van, tehetsége adatott, lennie kell benne valami plusz töltetnek: kitartás, akarat, hit, elszántság, felelősség, alázat, szenvedély és sok-sok megélt szenvedés. Másként nem érdemes énekelni. Akkor válik hitelessé az ének, ha mindennapjainkban éljük azokat. Nekem az ének olyan, mint a levegő, az életem mestergerendája. Vallom, hogy a lelkeket fel kell emelni oda, ahová az énekeken keresztül eljuthatunk. Az ének maga a csoda, amellyel kifejezhetjük gondolatainkat, örömünket, bánatunkat. Az én sorsom már Nagyboldogasszony napján való születésemmel elrendeltetett. Boldog vagyok, hogy ez az én utam, ezzel a feladattal jöttem a földre: örömet adni az embereknek a hangommal, a hitemmel.

Életünk során különböző kereszteteket viszünk, a hordozásukhoz rengeteg erőt kapunk, sokkal többet, mint gondolnánk. Értékrendünket az elviselt és átalakított szenvedések formálják. Mögöttem is nehéz évek vannak e pályán, mely akkor vált hivatásommá, mikor az első próbatételt követően, minden erőmet összeszedve továbbléptem. Amikor nehéz időszakot élek át, amikor nagy a súly a lelkemen, akkor tudok igazán magasba szállni. Ilyenkor jó bekapaszkodni a tavaszba, az újra éledő természetbe. Tavasszal minden kitérülkozik és kivirul. A természetnek hatalmas, lelket tápláló ereje van. Csodája előtt mindig félelemmel és megilletődve állok. Ilyenkor a lelkünk is megfiatalodik, kinyílik. Hiszen azért vagyunk itt a földön, hogy ki-ki a maga módján hozzájáruljon a szeretet művészetéhez. Az áldott nagybőjti időt lelkünk erősítésére és tisztítására kell felhasználnunk. Át kell vennünk valamit Jézus szenvedéséből, és közelebb kell kerülnünk hozzá. Hozzá és a másik emberhez. Tennünk kell valami jót a körülöttünk élőkkel, hiszen Jézust csak másokon keresztül szerethetjük. Vele együtt nekünk is fel kell támadnunk a kishitűségből, gyarlóságaink sötétségéből. Így válik az a dicsőséges nap, a feltámadás minden szenvedő ember reménységévé.

– *Mennyire van utánpótlás ebben a műfajban?*

– Hála Istennek mindig van utánpótlás. Egyre több fiatal énekel gyönyörű népdalokat. Amióta énekelek, azóta tanítok is, szeretem megosztani örömeimet másokkal. Ahogyan kertünk sem pompázik fáradhatatlan munka, kitartás híján, s ahogy a növények kiszolgáltatottak a környezet viszonyosságainak, úgy a népdal elvetett magja is soha véget nem érő törődést igényel. Már több településen, az ország különböző

részén szétszórtam ezeket a magokat, melyeknek szárba szökkenését is gondolhatom, s virágzásában is gyönyörködhettem. Jelenlegi tanítványaim a Turai Énekmondók nemcsak szűkebb pátriájuk, a Galga mente népzenei örökségét éltetik tovább, hanem örömmel ismerkednek a Kárpát-medence más tájegységeinek dallamvilágával is. Birinyi József népzene kutató egyik arany minősítésük kapcsán így jellemezte őket: „népdalaikat a fiatalok sodró erejével, de az ősök tartásának méltóságával, stílushűséggel, tájnyelvi ízeivel szólaltatják meg.” Az utánpótlás lényegét és fontosságát Kodály szavainál semmi nem tolmácsolja hitelesebben: „A magyar népdal még él. Ahol sorvad, regenerálható, régi virágzásba hozható, nem kellene hozzá csak egy maroknyi meggyőződött ember. A magyar lélek tizenkettedik kapuja a dal. Aki belép rajta, bejut a magyar lélek tündérpalotájába. Életet ad, örök ifjúságot ad ennek a birtoka. Nem őrzi sárkány, akárki vehet belőle, mert nem fogy: annál nagyobb mennél többké. Ezt a kincset szeretném széjjelszórni, hogy a legszegényebbnek, legkisebbnek is jusson, erőt és gyógyulást adjon mindenkinek.”

– *Mit veszít az, aki a népdalokat „kifelejtí” az életéből?*

– „Aki nem tud énekelni: bizony nagyon szegény ember, még ha tele van is forintokkal a ládája. Kodály és Bartók feltarisznyált bennünket énekkel ezer esztendőre. Ott-hon, amidőn valamelyikünk hosszú, magányos útra indult, öregjeink azt kérdezték: Jól felöltöztél? Botod van-e? Hát éneket viszel-e magaddal? Vagyis védelmet a sötétség s az úti veszedelmek ellen. Azt mondanám én is: ne hagyjátok cserben az éneket!”

Sütő András gondolatait megerősítik Kallós Zoltán szavai: „A népdal nem titkol el sem örömet, sem bánatot, éppúgy beszél a bőségről, mint a szorongató ínségről. A népdal nem idejét múlt régiség, melynek csak adattárakban a helye. Mind szélesebb körben birtokba kellene venni, hogy mindenkinek legyen magyar zenei anyanyelve is.”

A népdal egy közösség, egy gyülekezet, az egymás sorsát jól ismerő emberek szíve közepéből fakad. Ezért nincs benne álság, ezért olyan tiszta, mint a gyermekszem. Az ének a lélek megtartó ereje, azért van, hogy a szív el ne hervadjon.

– *Mit tanulhat a ma embere a népdalokból, az ünnepek megülésétől, a hagyományokból?*

– Az élet mit sem ér ünnep nélkül – az ünnep száraz ének nélkül – az ének megfagy lélek nélkül. Az ünnep az élet virágoskertje – az ének a legszebb virág benne – s ez a legszebb virág a lélektől ragyog. Az ember együtt születik a szépre, jóra való érzékenységgel és az önkifejezés igényével. Megmutatni magunkat a világnak, hozzátenni valami értékeset, közösségünk, környezetünk létéhez, örök emberi törekvés. Mint ahogyan az is, hogy időnként életünk bizonyos történései alkalmából megálljunk, és egész lényünkkel oda forduljunk ahhoz, amit létünkben lényegesnek, rögzítendőnek tartunk. Ezek az alkalmak az ünnepek. A népének és népdal évszázadok óta együtt él a hagyományban. A népénekkel ünnepel a közösség: ünnepi alkalmakon, előírt időben, rendelt helyen, rendszerint közösen éneklük. A népdal szabadabban él. Túlnyomó

többsége nincs időhöz kötve, sem alkalomhoz, sem közösséghez. Bárki bármikor dalolhatja, múlathatja az időt vele.

Mostanában sokat sírunk, szomorkodunk, elégedetlenkedünk, haragszunk, lázadunk amiatt, amink nincs. Örvendjünk ma mindnyájan annak, amink van: az ének lélegző elevenségének. Az ének ünneppé szenteli emberi hétköznapijainkat, s emberivé szelídíti az ünnepeket. Egy örökös ünnephez kellene elérkeznünk. Kéz a kézben összefogódzva énekeljünk a titkok urához, aki éppen ezért a kézfogásmelegért jött közénk a földre!

– *Miért tartja fontosnak a nemzeti elkötelezettséget, ennek nyilvános felvállalását?*

A Korona szertartásában elhangzik egy üzenet, amely szerint Mátyás király azt mondta: „...az isteni szolgálatra bármilyen idő alkalmas, és mind az, amit a haza érdekében tesz az ember, nem egyéb, mint Isten szolgálata.” Ebben benne van az egész élet. A szépséges énekeket felmutatva a gonosszal és a cinizmussal szembeszegülve dolgozni a lélek szabadságáért, amelyhez a szeretet, a bizalom, a barátság ugyanúgy hozzátartozik, mint az, hogy ünnepet szerezzünk embertársainknak. Nép dalaink és népeink megelevenítik a múltat, és szakrális tartalmuk révén megérintik a hallgatóságot. Elődeink, a Jóisten s a magyar szentek üzenetének közvetítéséhez nem kell élesben politizálnom, s hivatásom által mégis teljesíthetem keresztény magyarként kötelességemet. Boldog vagyok, hogy magyarnak születtem, hogy itt élhetek ebben a gyönyörű országban Európa kellős közepén. Erős, megtartó ez a Kárpát-haza. Kötőanyag gazdagsága. Gazdagsága pedig népének hagyományos tartása, becsülete. Naponta azt a szeretetet osztogatom szét, amelyből eleink a felbecsülhetetlenül szép szőttest, népművészetünket megalkották.

Az ének megindítja a lelkeket, és ráirányítja a figyelmet arra, hol is élünk, milyen ez az ország, miért kell ma fohászkodnunk. Felemelő érzés számomra, hogy énekszóval beszélhetek a világról, a minket körülölelő szépségről, elődeink és a magam hazaszeretetéről, Isten gondviselő jóságáról, az emberi fájdalom súlyáról, az örömmérségről, a szenvedés értelméről, felelősségünkről a világban.

Hiszem, hogy az énekek lélektől lélekig hatnak. Remélem, hogy megtisztító erőt, erkölcsi, lelki, szellemi kapaszkodót tudnak nyújtani a mai élet elkeseredettjeinek, kiábrándultjainak, csalódottjainak és reménykedőinek.

Maczkó Mária

1961. augusztus 15-én, Nagyboldogasszony napján született a Galga menti Turán. Aránylag idős szülők harmadik gyermekeként, „szemük fényeként” növekedett. Mária az a szerencsés ember, aki beleszületett a még élő hagyományba. Az általános iskolát szülőfalujában végezte, ahol énektanára, Fekete Laci bácsi és felesége, Baba néni, a tanító néni nemcsak hangjára figyeltek fel, hanem megláttak benne valami többletet. Ennek az odafigyelésnek is köszönhető, hogy a debreceni Svetits Katolikus Gimnáziumba került,

ahol 1975-től 1979-ig tanult. Érettségi vizsgái után, 1979-től a Debreceni Zeneművészeti Konzervatóriumban képezte magát, ahol 1982-ben végzett magánének szakon.

Ezután hazatért Turára mint a művelődési ház művészeti vezetője. Már a következő évben, 1983-ban megnyerte a Pest megyei népdalversenyt. A fehér foltnak számító Galga mentén elkezdte a népdalok gyűjtését.

1983-tól állandó énekes az Egyetemi Színpadon alakult és működő Forrás Körnek. Szabó András előadóművésszel az elmúlt két évtizedben több mint félezerszer léptek fel határon innen és túl. Két, hangkazettán is megjelent rendhagyó irodalom- és énekóraműsorukkal folyamatosan járják az országot. (1998: *Könyörgés – A Hattól Beszédtől a határon túli magyar irodalomig*; 2000: *Országunknak megáldoztak – Hazaélmény a magyar irodalomban*)

1986-tól 10 éven át a Magyar Állami Népi Együttes szólóénekes volt. Közben óvodás-gyermekjátékkört és népdalkört vezetett Domonyban, a Tarisnyás népzene-karral énekelt Bagon, tanított az aszódi népzenei műhelyben, majd hat éven át a Kartali Asszonykórus művészeti vezetője volt.

1989-ben a Magyar Rádió és a Hungaroton közös kiadásában látott napvilágot a *Galga vize szép csendesen kanyarog...* című nagylemez, melynek megjelenését előtte évekig szorgalmazta.

1990-ben *Rózsát ültettem a gyalogútra...* címmel Galga menti daloskönyvet jelentetett meg Rónai Lajos népzene-sz kollégájával közösen az aszódi Petőfi Múzeum gondozásában.

1991-től a Magyar Folk Trió tagja, Birinyi Józseffel és Kovács Lászlóval felejthetetlen koncerteket tartottak Párizsban a Francia Nemzeti Rádió meghívására.

1994-től 2002-ig az egri Gajdos Népzenei Együttes szólóénekes volt. A Gajdos együttesel egy kazetta (1995: *Sírnak a csillagok*) és két CD (1998: *Amerre én járok...*, 2001: *...hogyan világ közepén legyek...*) készült. Ez idő alatt dolgozott a Tolcsvay Béla vezette Tolcsvay Trióval is, amellyel közös műsoruk hanganyaga *Csillaglánc* címmel CD-n is megjelent 1999-ben.

1998-tól napjainkig a fiatal lányokból álló Turai Énekmondók vezetője. 2001-ben elkészítette a Turai Énekmondók *Mennyből jöttünk tihozzátok...* című CD-jét, majd 2004-ben ugyanezen tanítványaival és a szintén turai működésű, Unger Balázs és Rónai Zoltán zenész kollégái által vezetett Zagyva Bandával közösen jelentette az *Énekeljünk víg örömmel...* című hagyományörző CD-t.

Első szólólemeze 2002-ben jelent meg *Énekkel Dicsérlek* címmel, mely Advent-től Adventig tartó válogatás a Magyar Rádió *Vasárnapi Újság* című műsoraiban elhangzott énekeiből. 2004-ben második szólólemezét adta ki *Áldom Szent Nevedet – Magyar búcsús énekek a Palócföldről* címmel.

Mindezekon kívül, csodálatos énekeit számtalan hanglemezzel, CD, film- és videofelvétel őrzi. 1995-ben Olasz Ferenc filmrendezővel két Mária-filmet forgatott:

Gyertyaszentelő Boldogasszony és Gyümölcsoltó Boldogasszony címmel. 1996-ban ugyancsak Olasz Ferencsel készítette el élete legnagyobb álmát, a *Szivárvány havasán...* című portréfilmet. A Magyar Rádió rendszeresen közvetíti felvételeit.

Munkásságát számos díjjal és kitüntetéssel ismerték el.

1983: a Népművészet Ifjú Mestere cím

1993: Vankóné Dudás Juli-díj

1998: Pest Megye Művészetéért díj

1999: A Szellemi Védegyelet alapította Rendületlenül-díj

2003: A Magyar Rádió adományozta eMeRTon-díj mint az Év Folkénekesnője

2003: Magyar Örökség-díj, Magyar Lélekből Fakadó Énekművészetéért

2006: Tura Díszpolgára

2007: Pest Megye Népművészetéért díj

2008: KÓTA-díj (Magyar Kórusok és Zenekarok Országos Szövetsége) Tanári kategória

(Az életrajz forrása: Maczkó Mária)

Bérczessy András

Fotó: Seres Csilla